

BAB III

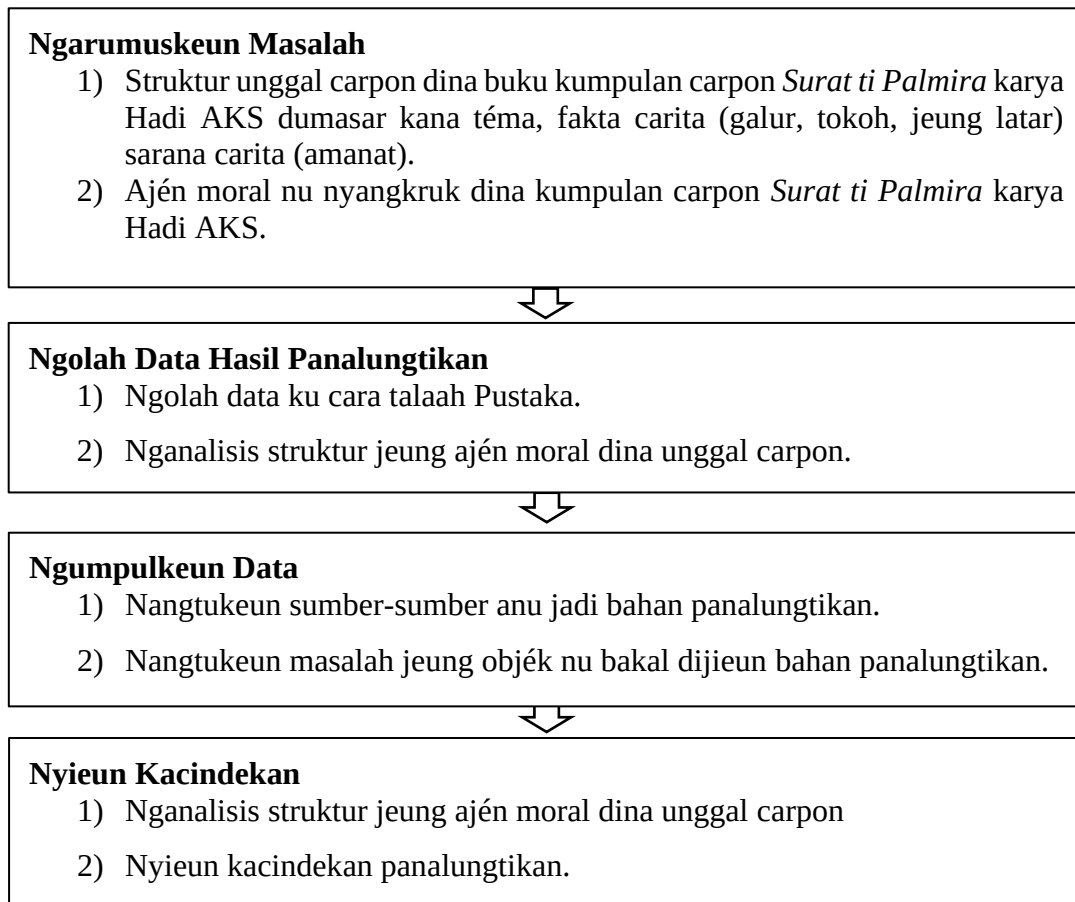
MÉTODE PANALUNGTIKAN

Dina ieu bab dipedar ngeunaan desain panalungtikan, data jeung sumber data panalungtikan, sarta instrumén panalungtikan. Sangkan bisa ngahasilkeun panalungtikan anu hadé, kudu dibarengan ku métode anu tangtu. Aya sababaraha tahapan dina desain panalungtikan. Nurutkeun Arikunto (2006, kc. 106), métode panalungtikan nyaéta cara nu dipaké ku panalungtik dina ngumpulkeun data panalungtikanana. Ieu panalungtikan ngadeskripsikeun sarta nganalisis data anu aya dina kumpulan carpon *Surat ti Palmira* karya Hadi AKS dumasar kana struktur eusi carita jeung ajén moral nu aya dina éta kumpulan carpon. Metode nu dipaké dina ieu panalungtikan nyaéta metode déskriptif analitik. Nu dimaksud panalungtikan kalawan maké téhnik déskriptif analitik téh nyaéta metode nu dipaké pikeun ngumpulkeun jeung ngadeskripsikeun data, nyusun, papasingan, nganalisis, jeung nafsirkeun data panalungtikan (Arikunto 2013, kc. 3)

Panalungtikan déskriptif nyaéta panalungtikan anu dimaksudkeun pikeun maluruh kaayaan, hiji kondisi, atawa hal séjén (Arikunto, 2014). Sedengkeun ceuk Sugiyono (2017, kc. 9) panalungtikan kualitatif nyaéta panalungtikan anu dumasar kana falsafah *postpositivisme*, dipaké pikeun kondisi objék anu alamiah, konci tina instrumén panalungtikanana nyaéta nu nalungtik.

3.1 Désain Panalungtikan

Désain panalungtikan nyaéta gambaran nu mangrupa prosés atawa runtuyan léngkah-léngkah pikeun panalungtik dina ngalaksanakeun panalungtikanana. Désain panalungtikan nyaéta rarancang gawé sangkan miboga struktur dina hal hubungan-hubungan antar variabel sacara komprehensif, sangkan hasil risétna bisa méré jawaban tina patalékan-patalékan risét dina éta eusi panalungtikan (Umar, 2008, kc. 6). Dina ieu panalungtikan, aya sababaraha léngkah atawa tahapan panalungtikan, nyaéta tahap ngarumuskeun masalah, ngumpulkeun data, ngolah data hasil panalungtikan, nyieun kacindekan, sarta nyieun laporan. Anapon désain nu dipaké dina ieu panalungtikan kagambar dina bagan ieu di handap

Bagan 3.1 Desain Panalungtikan

3.2 Data jeung Sumber Data

Sumber data panalungtikan nyaéta subjék asalna data dicokot (Arikunto, 2006, kc. 172). Panalungtikan kana kumpulan carpon *Surat ti Palmira* karya Hadi AKS mangrupa panalungtikan kualitatif. Sumber utama dina panalungtikan kualitatif nyaéta kekecapan jeung kalakuan. Salian ti éta, aya data tambahan saperti dokumen.

Sumber data dina ieu panalungtikan nyaéta sagala rupa réferénsi, saperti buku, jeung jurnal. Sumber data utama dina ieu panalungtikan nyaéta kumpulan carpon *Surat ti Palmira* karya Hadi AKS.

3.2.1 Identitas Buku

Carpon-carpon nu aya dina buku *Surat ti Palmira* ngahaja diwilah jadi dua bagian. Diterbitkeun jadi buku ku *Dunia Pustaka Jaya* dina taun 2022, anu satuluyna di taun 2023 dilélér *Hadiah Sastera Rancagé 2023*. Kandelnana éta buku

184 kaca, anu ngawengku 16 carpon. Nu matak ngirut nyaéta kasang tukang Muhammad Iqbal Fathoni, 2023

KUMPULAN CARPON SURAT TI PALMIRA KARYA HADI AKS (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG AJÉN MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

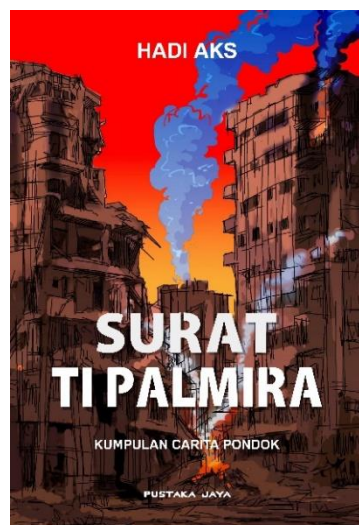
carpon-carpon anu ngangkat ngeunaan sosial budaya, sarta nembongkeun dua kasang tukang anu beda dina bagian hiji jeung dua anu paanggang aya kana 20 taun. Anu hartina bakal loba hal anu beda tina bagian ka hiji jeung kadua lantaran bakal loba anu robah tina galur hirup pangarang. Eusi carita museur kana kahirupan sosial masarakat, saupama digolongkeun kana téma jeung eusi masalah anu dicaritakeunana, kumpulan carpon *Surat ti Palmira* kaasup kana carpon sosial.

Carpon-carpon anu dikumpulkeun dina ieu buku nembongkeun kasang tukang anu béda. Lain baé mangsa ditulisna anu kacida anggangna, tapi jejer pasualan jeung éstetikana ogé béda. Carpon-carpon dina bagian kahiji minangka karya anu ditulis dina awal kapangarangan Hadi AKS, taun 1980-an-saheulaeun carpon-carpon nu aya dina kumpulan carpon *Oknum* (1998), Carpon-carpon dina ieu bagian raket pakaitna jeung lingkungan sosial budaya pangarang, nyaéta di wewengkon pasisian Banten, Pandéglang tebéh kulon. Ku sabab ditulis dina mangsa-mangsa awal tulas-tulis, loba di antarana carpon anu diangkat tina kajadian nyata, nu kasaksén atawa kaalaman, aya carpon *Peuting nu Sanget*, *Imah Anyar*, *Tulang Lebaran*, atawa *Lagu Panineungan*, kalawan diraéh deui dipapantes. Kitu ceuk para ahli, atawa ceuk pangalaman para pangarang, prosés kreatif hiji pangarang téh umumna nuliskeun heula nu deukeut jeung dirina, saméméh bisa nuliskeun naon-naon nu anggang. Nu dimaksud padeukeut jeung lingkungan sosial budaya téh lain ukur peristiwa lumangsung di dinya, tapi ogé ngawengku adat kabiasaan jeung karakter manusana. Ari lebah basa, ngahaja henteu kentel ku basa wewengkon Banten. Ngan kekecapan anu katimbang penting, anu sakira bisa ngawarnaan suasana carita. Maksudna sangkan carita leuwih komunikatif, babari kaharti ku nu maca. Éta sababna kekecapan tina basa wewengkon Banten diterangkeun dina *footnote*.

Bagian kadua, minangka carpon-carpon anu ditulis ti taun 2010-an tepi ka ayeuna-paanggang 20 taun sabada carpon-carpon anu ditulis dina bagian kahiji. Lain baé geus nyingkah tina pasualan manusa lembur, tapi bisa jadi téma jeung éstetika karyana ogé geus béda. Pasualan hirup manusa kota jeung alam nu ruksak minangka téma-téma anu ngawarnaan ieu bagian. Malah aya nu nyaritakeun katelengesan jeung karuksakan moral manusa di wewengkon nu kacida jauhna, nyaéta *Surat ti Palmira*. Carpon nu ngagambarkeun suasana peperangan di Suriah.

Carita anu ditulis tina kaguligah sabada ngabandungan kabiadaban manusa di nagri deungeun. Tadina aya angkeuhan carpon-carpon nu ngasongkeun téma karuksakan lingkungan jeung katelengesan manusa téh rék ngahaja dihususkeun sabu- kueun. Tapi ku sabab katalimbeng ku panyakit 'mintul', kitu umumna panyakit pangarang, nya antukna di hijikeun.

Pidangan jilid *Surat ti Palmira* meujeuhna pikeun ngagambarkeun kaayaan nu nyaritakeun katelengesan jeung karuksakan moral manusa di wewengkon nu kacida jauhna, nyaéta *Surat ti Palmira*. Dina jilidna nu ngagambarkeun suasana peperangan di Suriah. Gambar jilidna ieu digambar ku Ayi Sacadipura.

Gambar 3.1 Jilid Buku Kumpulan Carpon Surat ti Palmira

3.2.2 Biografi Pangarang

Gambar 3. 2 Hadi AKS

Hadi AKS Lahir 16 Méi 1965 di Citapis, Pandéglang Banten. Diajar nulis ti taun 1986 basa kuliah di Jurusan Pendidikan Basa & Sastra Sunda IKIP (UPI) Bandung. Karya-karyana winangun carpon, sajak, jeung éséy dimuat dina Manglé, Galura, Cupumanik, Tribun Jabar, Pikiran Rakyat, jsb. Sababaraha kali karyana dilélér Hadiah Sastra LBSS jeung DK Ardiwinata. Novelna "Saéni" meunang panghargaan Hadiah Sastra RH. Oeton Moechtar ti majalah Manglé taun 2002. Buku-bukuna anu geus medal di

Muhammad Iqbal Fathoni, 2023

KUMPULAN CARPON SURAT TI PALMIRA KARYA HADI AKS (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG AJÉN MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

antarana; *Oknum*, kumpulan carpon (1998), *Ombak Halimun*, kumpulan sajak (2000), *Jawara Sebelas Wajah* (2003), kumpulan carita rahayat Banten dina basa Indonésia (2000), *Kalapati* kumpulan carpon, (2011) *Saéni*, novel (2013), *Hompimpah* kumpulan fiksimini (2016), jeung Tembang *Matapoé* kumpulan sajak (2018).

Carita pondokna *Oknum* kungsi dipagelarkeun dina wangun monolog ku Wawan Sofwan (Mainteater) di sawatara kota di Jawa Barat, Wolongong Australia, jeung Berlin Jerman. Carponna nu sejen *Lemahcai Kulup* dijieun filem pondok sarta dilélér panghargaan film cerita terbaik dina Festival Film Pendek Bandung taun 2012.

Nulis sababaraha naskah drama dina basa Indonesia, di antarana: *Sangkuriang*, *Kumbakarna*, *Tanah Karuhun*, *Layang Salaka*, *Pohaci* (monolog), jeung *Ciung Wanara* sarta sababaraha kali drama garapanana jadi Juara 1 sarta dilélér medali emas dina FLS2N tingkat nasional. Réa nulis buku pangajaran jeung pangdeudeul pangajaran basa Sunda deuih, upamana baé: *Mahér Basa*, *Sa-Basa*, *Lancar Basa Sunda*, *Peperenian*, *Panggelar Sastra*, *Saripati Basa Sunda jeung Tatarucingan*, *Euy!* Buku pangajaranna nu panganyarna *Basa Sunda Urang* (Geger Sunten, 2017).

Salian ti ngarang jeung ngajar minangka pakasaban anu pokona, sok ilubiung ogé dina rupa-rupa kagiatan basa, sastra, jeung pangajaran basa Sunda. Pikeun ngipuk karesep para rumaja kana basa jeung sastra Sunda, inyana ngokolakeun *Saung Sastra Lémbang* kadua istrina Ai Koraliati, anu geus ngahontal préstasi di tingkat nasional, utamana dina widang drama jeung maca puisi. Ti taun 2011, ti barang fiksimini dipikawanoh, Hadi kaasup pangarang anu aktif milu nulis dina grup *facebook* Fiksimini Basa Sunda, sarta merjoangkeun hak hirupna ieu génre anyar dina sastra Sunda. Mindeng macakeun fikmin-fikmin karyana di panggung, malah ngamén dina beus kota, ngawanohkeun sastra Sunda ka balarea. Nu panganyarna, dina taun 2021, nyieun komunitas *Pakarangan*, grup dina média sosial *facebook*, minangka lahan pikeun anu hayang dialajar ngarang carpon.

3.3 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik ngumpulkeun data téh mangrupa léngkah stratégis dina ngahontal udagan panalungtikan. Téhnik ngumpulkeun data anu dipaké dina ieu

panalungtikan nyaéta studi pustaka. Studi pustaka mangrupa téhnik ngumpulkeun data anu sumberna tina dokumén atawa sumber pustaka. Dokumén atawa sumber pustaka téh bisa dina wangun tulisan, gambar, atawa karya-karya monuméntal (Sugiyono, 2017, kc. 240). Téhnik panalungtikan miboga tujuan pikeun nyangking fakta-fakta anu aya patalina jeung objék panalungtikan. Dina ieu panalungtikan léngkah-léngkah ngumpulkeun datana nyaéta 1) nangtukeun sumber data, di dieu anu jadi sumber datana nyaéta buku kumpulan carpon *Surat ti Palmira* karya Hadi AKS, 2) buku kumpulan carpon dibaca nepi paham kana eusina, 3) sabada dibaca, disalin unsur-unsur struktural carita jeung ajén moralna ngagunakeun tabél jeung kartu data, 4) data anu dikumpulkeun satuluyna diolah atawa dianalisis téa.

3.4 Téhnik Ngolah Data

Téhnik ngolah data anu dipaké dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik analisis eusi. Pikeun ngolah datana ngagunakeun tiori struktural Robert Stanton anu ngawengku téma, fakta carita jeung sarana sastra. Salian ti éta, digunakeun ogé tiori ajén moral Warnaen spk anu ngabagi ajén moral jadi genep bagian nu ngawengku moral manusa ka pangéran, moral manusa ka dirina, mora manusa ka papada jalma, moral manusa ka alam, moral manusa ka waktu, moral manusa dina ngahontal kasugemaan lahiriah jeung batiniah. Léngkah-léngkah ngolah data dina ieu panalungtikan nyaéta 1) niténan data, 2) misahkeun data struktur carita jeung data ajén moral, 3) nganalisis data dumasar tiori anu dipaké, 4) ngadéskripsikeun hasil analisis data, 5) nafsirkeun hasil déskripsi, jeung 6) nyieun kacindekan dumasar hasil analisis anu ngajawab kana rumusan masalah panalungtikan.

3.5 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan mangrupa alat nu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data sangkan pagawéanana jadi leuwih gampang sarta hasilna leuwih hadé, lengkep jeung sistematis nepi ka gampang pikeun dikokolakeun (Arikunto, 2013).

Instrumén nu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta tabél data jeung cutatan carita ngagunakeun kode data. Tabél data digunakeun sangkan panalungtik leuwih gampang ngébréhkeun data dina sempalan-sempalan carita nu aya dina

kumpulan carpon *Surat ti Palmira* karya Hadi AKS kana indikator nu baris dianalisis, nyaéta ngeunaan struktur carita jeung ajén moral.

1) Instrumén Analisis Téma jeung Galur dina Kumpulan Carpon *Surat ti Palmira*

Tabél 3.1

Tabél Analisis Téma jeung Galur

No.	Judul	Téma	Cutatan Carita	Galur
1				
2				

2) Instrumén Analisis Watek Tokoh

Tabél 3.2

Tabél Data Tokoh jeung Penokohan

Judul	Ngaran Tokoh	Watek	Cutatan Carita

3) Instrumén Analisis Latar, Waktu jeung Sosial dina Kumpulan Carpon *Surat ti Palmira*

Tabél 3.3

Tabél Analisis Latar

No.	Judul	Latar		
		Latar Tempat	Latar Waktu	Latar Sosial
1				
2				

4) Analisis Wujud Ajén Moral dina Kumpulan Carpon Surat ti Palmira

Tabél 3.4

Analisis Wujud Ajén Moral dina Kumpulan Carpon Surat ti palmira

No.	Ajén Moral	Kode Carpon
	MP	
	MMD	
	MMPJ	
	MMA	
	MMW	
	MMLB	
Keterangan: (✓) salah sahiji ajén moral anu aya dina kumpulan carpon		

Keterangan:

MP : moral manusa ka Pangéran

MMD : moral manusa ka dirina

MMPJ: moral manusa ka papada jalma

MMA : moral manusa ka alam

MMW: moral manusa ka waktu

MMLB: moral manusa dina ngahontal kasugemaan lahiriah jeung batiniah